

Andrija Torkvat Brlić, liječnik i skladatelj

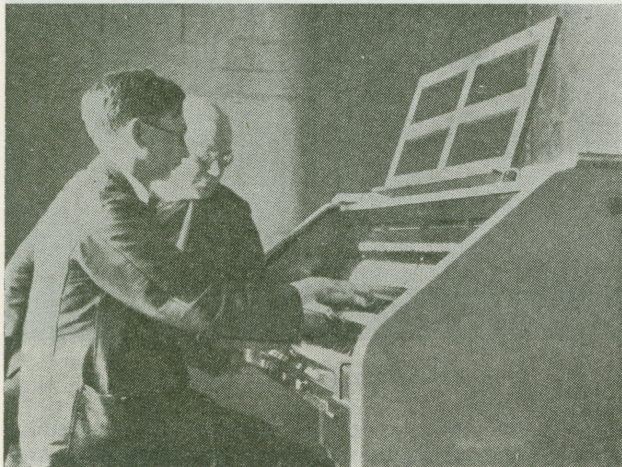
Viktor Boić

Na Društvenom koncertu Hrv. glazbenog zavoda bila su u studenom prošle godine izvedena djela naših liječnika skladatelja, Bajamontija i Brlića.

Budući da je Brlić malo poznat u našoj sredini, mislim da je potrebno osvrnuti se na njegov život i rad. Bio je sin gradskog fizika u Slav. Brodu dr. Dobroslava Brlića, ali rodio se u Beču 18. III. 1893.

Glazbom počeo se je baviti još kao petogodišnji dječak. Jedva što je znao čitati i pisati, već je učio klavir uz glazbenu teoriju kod franjevačkog orguljaša Franje Krčmara.

Kao gimnazijalac on nastavlja u Slav. Požegi sa studijem glazbe kod tamošnjeg kapelana Rikarda Krestina.

Andrija uči glazbu

Kao učenik VII. i VIII. razreda gimnazije u Zagrebu nastavlja ozbiljno sa studijem glazbe kod prof. Franje Dugana.

Njegove studije o harmoniji, kontrapunktu, kanonu i formama glazbe nalaze se u Muzeju obitelji Brlić-Mažuranić. Odlučio se posvetiti glazbi i počeo je studirati na Muzičkoj akademiji u Berlinu, no brzo je promijenio tu svoju odluku i nastavio je studij medicine u Beču i Pragu, gdje je izavršio studij 1917.

Kao liječnik od 1917. najprije je službovao u Zagrebu, pa u Slav. Brodu, a 1919—1920 u Srbiji (Petrovac i Beograd) a od 1920. do 1930. u Novoj Gradiški, te konačno u Brinju.

Njegove prve skladbe potječu iz doba kad mu je bilo osam godina. Bile su to male pjesmice. U četrnaestoj je godini skladao za muški zbor sa solistima uz pratnju klavira, a kao gimnazijalac skladao je još tri muška zbora: Oče naš, U jesen bilo kasnu i Blijedi mjesec.

Kao đak u Pragu on se već javlja s pjesmom »Ja Vas ljubim« (na riječi Puškina) za sopran uz

pratnju klavira. Već 1912. započeo je, ali nikad nije nastavio ni završio, operu u jednom činu »Mimoza«.

1913. on je vjerojatno pod dojmom Balkanskog rata (1912.) započeo skladatai »Kosovo«, simfoničku sliku za veliki orkestar (zamišljenu kao jedan stavak Jugoslavenske suite), ali je nije završio.

Iste je godine (1912.) izašlo njegovo »Vrzino kolo« za mali orkestar u nakladi Kuglija u Zagrebu.

U Zagrebu je skladao 1917. »Finale«, posljednji stavak nezapočete i nedovršene simfonije, uspomena na Prag i đačka vremena.

Iz Broda se već 1918. javlja sa »Poème solennel« za klavir.

Za vrijeme boravka u Beogradu 1920. započeo je skladatai sonatu za violoncello u f-molu, ali je ostala nedovršena.

Iste godine kao liječnik u Novoj Gradiški započeo sa skladanjem velike simfonije s istom temom kao kod čelo-sonate, ali je nije nastavio.

U to je vrijeme skladao »Amourette« za klavir (prigodom jedne svadbe).

U muzeju obitelji Brlić Mažuranić nalazi se partitura i dionice prvog stavka kvarteta u d-molu koji je bio izveden 6. XII. 1920. od Ševčikova kvarteta u domu ljekarnika Šrepela. Partiture a ni dionica ostalih stavaka nema u muzeju, pa ostaje otvoreno pitanje da li je on uopće taj kvartet i završio.

Njegov Kvartet u e-molu bio je tridesetih godina izveden od kvarteta »Sklad«, no u muzeju ga više nema.

Dvadesetih je godina za vrijeme boravka u Novoj Gradiški skladao i još dvije skladbe za klavir (Sonatinu i Scherzo).

Još 1921. započeo je skladatai veliku simfoniju u e-molu za veliki orkestar koja je ostala nažalost nedovršena. U muzeju nalaze se partiture prvog, drugog i trećeg stavka, ali četvrtoga nema. Bilo bi poželjno da se netko nađe tko bi tu veliku simfoniju i završio.

Čini se da je Brlić htio skladatai još jednu operu, jer se u muzeju nalazi libreto za operu »Hajduken-Tochter«.

Za vrijeme svog boravka u Novoj Gradiški on je dvadesetih godina obradio i više narodnih pjesama za mješoviti i muški zbor. Običan raj i Kletva s jabuke su muški Zborovi, a More, jesi li se naspala, Kletva, Vjeru sam Ti dala, Ovim šorom i Đaurko lijepa mješoviti su zborovi. Za muški zbor su i dvije kajkavske: Meknite se sve gore i Poleg navade stare.

Pjesma koju je skladao svojoj ženi, »Nagelni rdeči«, sačuvana je samo u konceptu, pa je ostala nedovršena.

Dolaskom Andrije Brlića u Novu Gradišku počeo se je naglo razvijati glazbeni život u tom gradu.

On je preuzeo vodstvo Hrv. pjevačkog društva »Graničar«, a pozivao je poznate domaće umjetnike violiniste i čeliste na dobrotvorne koncerte.

Prigodom modernizacije orgulja župne crkve je kao orguljaš priređivao koncerte u korist otplaćivanja orgulja.

27. VI. 1926. prigodom godišnjice Hrv. pjev. društva »Graničar« skladao je za muški zbor na Matoševe riječi »Hrastovački nokturno« uz pratnju klavira, čela i dva roga. Ta je skladba bila prekasno završena, pa nije tom prilikom bila izvedena, ali svakako spada među najvrednija njegova djela na slijedeće riječi:

*Kaj da počnem, moja mati
Smrt i betek to je sinek Tvoj
Strelili su mene Smiljke zlatni
Prami, Smiljka to je betek moj
Već je zorja, a ja nemrem spati
Po hiži se hinca mislih črni roj
Kokotiček već kriči za vrati
Hajči Smiljček hajči picek moj.*

U obiteljskom muzeju Brlič-Mažuranić postoji i nedovršena skladba »Strelili su mene Smiljke zlatni prami«, koja je - čini se - bila preteča »Hrastovačkog nokturna«, jer počinje na isti način.

Nakon kolaudacije novh orgulja 7. X. 1929. drugi je dan priređen svečani crkveni koncert za koji je bio veoma zaslužan i Brlič. On je sastavio mješoviti pjevački zbor, a na tom je koncertu sudjelovao i Seljački zbor uz Brličevu pratnju na orguljama. Na tom je koncertu bila i praižvedba Brličeve »Ave Maria«, koju je uz njegovu pratnju na orguljama pjevala Kata Berić, studentica Muzičke akademije iz Zagreba. Bilo je to 8. X. 1929.

Odlaskom Brlića iz Nove Gradiške zbog njegovog premještaja u Brinje (1. X. 1930.) gotovo je potpuno prestao bujni glazbeni život u tom gradu.

Velika je šteta što nas je ostavio taj čovjek u svojoj 38. godini života. Umro je u Zagrebu 10. XII. 1931.

Za vrijeme svog kratkotrajnog života, on nije dospio da završi sve što je započeo. Mnogo je toga htio skladati, možda i previše za jednog liječnika u ono vrijeme. Dvadesetih je godina bilo kod nas malo liječnika, a općinski ili kotarski liječnik bio

je toliko zaokupljen svojim poslom i napornim zvanjem da se moramo diviti Brliču, kako je kraj toga svega dospio da razmjerno mnogo učini i u glazbi. Bio je skladatelj, pijanist, orguljaš i dirigent, a sve to uz svoje zvanje.

Andrija Torkvat Brlič

Njegove skladbe iz mlađih dana bile su jednostavne, ali u svojoj zreloj dobi već kao student medicine, a kasnije kao liječnik on se razvija u skladatelja, koji bi sigurno da je dulje poživio dao još mnogo.